

Ny udenlandsk Literatur.

Luigi Cossa: Guida allo studio dell' economia politica.
2^a edizione corretta e aumentata. Utr. Hoepli, Milano. 1878.
(270 S.).

Dr. Luigi Cossa, nationaløkonomisk Professor ved Universitetet i Pavia, en af de mest ansete italienske Nationaløkonomer, have vi i vor Artikel om «italienske Kathedersocialister», nærværende Tidsskrift XII, 81 fg., regnet med blandt «Kathedersocialisterne»; han er det imidlertid, hvad den Bog, hvis Titel ovenfor findes anført, udviser, ikke i nogen overdrevent udpræget Grad.

Paa Dansk vilde man passende kunde betegne denne *Guida* som en «Indledning til Studiet af den politiske Økonomi». Og den er en fortræffelig Indledning, — en Indledning, der udfylder et Hul og afhjælper et Savn.

Bogens første Del, «parte generale», (S. 3—85), har sex Kapitler nemlig: Definitioner af Nationaløkonomien («l'economia politica è la scienza dell' ordine sociale delle ricchezze»), Nationaløkonomiens Inndeling, dens Forhold til Privatøkonomien, Moralen, Historien, Statistiken, Retsvidenskaben og Politiken, dens Methode (den deduktive og den induktive, den matematiske, den historiske), dens Vigtighed, Undersøgelse af nogle Indvendinger imod Studiet af den. Forf.s Standpunkt er helt igjennem moderat; hans Udviklinger meget kortfattede, men klare. — Den anden Del, «parte storica» (S. 89—258), giver en sammentrængt Udsigt over Nationaløkonomiens Historie fra de ældste Tider indtil vore Dage. Det er dette andet Afsnit, som særlig giver os Anledning til at give Prof. Cossas «Guida»

den Anbefaling: at den udfylder et Hul og afhjælper et Savn; — thi der findes, saa vidt vi vide, ikke nogen lignende sammentrængt Fremstilling af vor Videnskabs Historie. At en saadan Fremstilling, der kun strækker sig over 160 smaa Sider, ikke kan være mere end en Indledning til Studiet, er klart; men den betegnes jo heller ikke som andet.

Den politiske Økonomis Historie deler Cossa i: 1) den ydre Historie, der fortæller om de økonomiske Theoriers og de forskjellige Systemers Oprindelse og Udvikling, og som alter er dels *a*) almindelig, idet den omfatter alle Tider og alle Folk, dels *b*) speciel, idet den holder sig til en enkelt Tid eller et enkelt Folk eller enkelte Forfattere, — 2) den indre eller dogmatiske Historie, der undersøger Dannelsen af enkelte Theorier, f. Ex. Værdilæren, Jordrentelæren, Møntspørgsmaalene etc. — Cossas Bog giver en Udsigt over den almindelige, ydre Historie, og dette i følgende Afsnit: 1) Oldtiden og Middelalderen, der kun frembyde fragmentariske Behandlinger af nogle enkelte Doktriner, hovedsagelig seté under Synspunkter, der vare ejendommelige for andre, ældre Videnskaber; — 2) det 16. og 17. Aarhundrede indtil Midten af det 18. Aarhundrede, de empiriske Theoriers (Merkantilismens) Tid; — 3) Nutiden eller Tiden fra Midten af det 18. Aarhundrede (Fysiokraterne, Adam Smith), da de økonomiske Theorier blev systematisk forbundne, da Nationaløkonomien blev til en Videnskab. Forfatteren følger den økonomiske Videnskabs Udvikling ned til den nyeste Tid i England, Frankrig, Tyskland, Holland, Belgien, Schweiz, Spanien, Portugal og — naturligvis med særlig Fuldstændighed og Selvstændighed — Italien. Han bestræber sig for at vurdere de til en vis Tid raadende økonomiske Anskuelser i Forhold til Tidens sociale Udvikling. Han er særdeles klar og koncis og giver meget nøjagtige bibliografiske Oplysninger. I Forhold til den anvendte Plads er det Stof, han meddeler, særdeles betydeligt. Dog skulle vi ikke nægte, at vi, ogsaa naar vi tage det stærkeste Hensyn til den fornødne Begrænsning, savne enkelte Ting hos ham. At Skandinaver og Slaver ikke omtales, har sine gode Grunde; men at f. Ex. Carey blot nævnes *en passant*, omend flere Gange, er ikke

rigtigt. Heller ikke kunne vi billige, at Forf. principmæssigt har holdt de «socialistiske» Forfattere ude af sin Fremstilling. Man finder Bastiats Angreb paa Socialismen omtalt, — men ikke Proudhons paa Ejendomsretten; man søger forgjæves efter Marx og hans «Das Kapital», — men en Mængde Smaaforfattere, der ikke naa Marx til Albuen, findes omtalte. Nogle af de statistiske Forfattere, der have den største Betydning for Nationaløkonomien, burde vel ogsaa være tagne med.

En tredje Udgave er, som vi erfare, under Forberedelse, og i den vil utvivlsomt noget af det, vi nu savne, findes indført. Men selv i sin nærværende Skikkelse er det med god Grund, at Bogen er bleven oversat baade paa Engelsk og paa Tysk, og at den overalt har mødt den bedste Modtagelse; thi den er, og navnlig dens historiske Del er et meget nyttigt Supplement til de alt eksisterende Lærebøger i Nationaløkonomien.

Luigi Cossa: Primi elementi di economia politica. Quinta edizione notevolmente corretta ed aumentata. Milano, U. Hoepli. 1881 (176 S.).

Slutter sig til Forfatterens «Guida». Gjennemgaar i korte, klare Sætninger hele Nationaløkonomien. Men Stoffet er saa umaadeligt kondenseret, at en Begynder kun ved Siden af anden Vejledning med Nytte vilde kunne benytte disse «primi elementi». For Studerende vil det være af Interesse at læse Cossa. Den lille Bogs sidste 40 Sider er et bibliografisk Appendix, en Angivelse af Titterne paa de vigtigere nationaløkonomiske Værker, methodisk ordnede.

A. Gabaglio: Storia e teoria generale della statistica. Ulrico Hoepli, Milano. 1880 (597 S.).

Dr. Antonio Gabaglio er Professor i Statistik ved det tekniske Institut og ved Universitetet i Pavia. Det Værk, han har offentliggjort, er et overordenligt flittigt Arbejde og fortjener megen Anerkjendelse baade for den historiske Dels og for den theoretiske Dels Vedkommende.

Den historiske Del, S. 1—229, gennemgaar Statistikens Historie fra den ældste Oldtid indtil vore Dage. Forf. angiver